

ISSN: 3060-4613

MAKTABGACHA
VA MAKTAB
TA'LIMI VAZIRLIGI

O'zbekiston
Milliy Pedagogika
Universiteti

№12
2025

- 13.00.00 Pedagogika fanlari
- 13.00.01 Pedagogika nazariyasi. Pedagogik ta'limotlar tarixi
- 13.00.02 Ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi (sohalar bo'yicha)
- 13.00.03 Maxsus pedagogika
- 13.00.04 Jismoniy tarbiya va sport mashg'ulotlari nazariyasi va metodikasi
- 13.00.05 Kasb-hunar ta'limi nazariyasi va metodikasi
- 13.00.06 Elektron ta'lim nazariyasi va metodikasi (ta'lim sohaları va bosqichlari bo'yicha)
- 13.00.07 Ta'limda menejment
- 13.00.08 Maktabgacha ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi
- 13.00.09 Ijtimoiy pedagogika
- 07.00.00 Tarix fanlari
- 19.00.00 Psixologiya fanlari
- 01.00.00 Fizika-matematika fanlari
- 02.00.00 Kimyo fanlari
- 03.00.00 Biologiya fanlari
- 09.00.00 Falsafa fanlari
- 10.00.00 Filologiya fanlari
- 11.00.00 Geografiya fanlari

M

AKTABGACHA VA AKTAB TA'LIMI

Pedagogika, psixologiya fanlariga ixtisoslashgan ilmiy jurnal

MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI

Elektron nashr. 252 sahifa,
2-dekabr, 2025-yil.

BOSH MUHARRIR:

Karimova E'zoza Gapijranovna – O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta'limi vaziri

BOSH MUHARRIR O'RINBOSARI:

Ibragimova Gulsanam Ne'matovna – Pedagogika fanlari doktori, professor

TAHRIRIYAT KENGASHI A'ZOLARI

Ibragimov X.I. – pedagogika fanlari doktori, akademik
Shoumarov G'.B. – psixologiya fanlari doktori, akademik
Qirg'izboyev A.K. – Tarix fanlari doktori, professor
Jamoldinova O.R. – pedagogika fanlari doktori, professor
Sharipov Sh.S. – pedagogika fanlari doktori, professor
Shermuhhammadov B.Sh. – pedagogika fanlari doktori, professor
Ma'murov B.B. – pedagogika fanlari doktori, professor
Madraximova F.R. – pedagogika fanlari doktori, professor
Kalonov M.B. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Nabiyev D.X. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Qo'ldoshev Q. M. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Ikramxanova F.I. – filologiya fanlari doktori, professor
Ismagilova F.S. – psixologiya fanlari doktori, professor (Rossiya)
Stoyuxina N.Yu. – psixologiya fanlari nomzodi, dotsent (Rossiya)
Magauova A.S. – pedagogika fanlari doktori, professor (Qozog'iston)
Rejep O'zyurek – psixologiya fanlari doktori, professor (Turkiya)
Wookyu Cha – Koreya milliy ta'lim universiteti rektori (Koreya)
Polonnikov A.A. – psixologiya fanlari nomzodi, dotsent (Belarus)
Mizayeva F. O. – Pedagogika fanlari doktori, dotsent
Baybayeva M.X. – pedagogika fanlari doktori, professor
Muxsiyeva A.T. – pedagogika fanlari doktori, professor
Aliyev B. – falsafa fanlari doktori, professor
G'afurov D. O. – falsafa fanlari doktori (Phd)
Shomurodov R.T. – iqtisodiyot fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Mirzayeva F. O. – pedagogika fanlari doktori (DSc), dotsent
Jalilova S.X. – psixologiya fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Bafayev M.M. – psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Usmonova D.I. – Samarqand iqtisodiyot va servis institute dotsenti
Saifnazarov I. – falsafa fanlari doktori, professor
Nematov Sh.E. – pedagogika fanlari nomzodi (PhD)
Tillashayxova X.A. – psixologiya fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Yuldasheva F.I. – pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Doniyorov S. M. – "Yangi O'zbekiston" va "Pravda Vostoka" gazetalarini tahririyati DM bosh muharriri, O'zbekiston Respublikasida xizmat ko'rsatgan jurnalist, filologiya fanlari nomzodi (PhD)
Yuldasheva D.B. – filologiya fanlari bo'yicha falsafa (PhD) doktori, dotsent
Tangriyev A. T. – Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti kafedra professori
Ashurov R. R. – psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Panjiyev M. A. – Qashqadaryo viloyati Maktabgacha va maktab ta'limi boshqarmasi boshlig'ining birinchi o'rinbosari
Xudayberganov N. A. – Xorazm Ma'mun akademiyasi Tabiiy fanlar bo'limining katta ilmiy xodimi, biologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Muassis: "Tadbirkor va ishbilarmon" MChJ

Hamkorlarimiz: O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta'limi vazirligi, O'zbekiston milliy pedagogika universiteti

EDITOR-IN-CHIEF:

Karimova E'zoza Gapirzhanovna – Minister of Preschool and School Education of the Republic of Uzbekistan

DEPUTY EDITOR-IN-CHIEF:

Ibragimova Gulsanam Ne'matovna – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

EDITORIAL BOARD MEMBERS:

Ibragimov X.I. – Doctor of Pedagogical Sciences, Academician

Shoumarov G. B. – Doctor of Psychological Sciences, Academician

Qirg'izboyev A. K. – Doctor of Historical Sciences, Professor

Jamoldinova O.R. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Sharipov Sh.S. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Shermuhhammadov B.Sh. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Ma'murov B.B. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Madraximova F.R. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Kalonov M.B. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Nabiyev D.X. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Koldoshev K. M. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Ikramxanova F.I. – Doctor of Philological Sciences, Professor

Ismagilova F.S. – Doctor of Psychological Sciences, Professor (Russia)

Stoyuxina N.Yu. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor (Russia)

Magauova A.S. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor (Kazakhstan)

Rejep O'zyurek – Doctor of Psychological Sciences, Professor (Turkey)

Wookyu Cha – President of the National University of Education, Korea (South Korea)

Polonnikov A.A. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor (Belarus)

Mizayeva F. O. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Baybayeva M.X. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Muxsiyeva A.T. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Aliyev B. – Doctor of philosophy, professor

Gafurov D. O. – Doctor of Philosophy (PhD)

Shomurodov R.T. – Candidate of Economic Sciences (PhD), Associate Professor

Mirzayeva F. O. – Doctor of Pedagogical Sciences (DSc), Associate Professor

Jalilova S.X. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Bafayev M.M. – Doctor of Philosophy in Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Usmonova D.I. – Associate Professor, Samarkand Institute of Economics and Service

Saifnazarov I. – Doctor of philosophy, professor

Nematov Sh.E. – Candidate of Pedagogical Sciences (PhD)

Tillashayeva X.A. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Yuldasheva F.I. – Doctor of Philosophy in Pedagogical Sciences (PhD), Associate Professor

Doniyorov S. M. – Editor-in-Chief of the Editorial Board of the newspapers "Yangi Uzbekiston" and "Pravda Vostoka", Honored Journalist of the Republic of Uzbekistan, Candidate of Philological Sciences (PhD)

Yuldasheva D.B. – Doctor of Philosophy (PhD) in Philological Sciences, Associate Professor

Tangriyev A.T. – is a professor of Tashkent State University of Economics

Ashurov R. R. – Doctor of Philosophy (PhD) in Psychology, Associate Professor

Panjiyev M. A. – First Deputy Head of the Department of Preschool and School Education of the Kashkadarya Region

Khudaiberganov N. A. – Senior Researcher of the Department of Natural Sciences of the Khorezm Mamun

Academy, Doctor of Philosophy (PhD) in Biological Sciences

“Maktabgacha va maktab ta’limi” jurnali O‘zbekiston Respublikasi Oliy attestatsiya komissiyasining quyidagi qarorlariga asosan pedagogika va psixologiya fanlari bo‘yicha falsafa doktori (PhD) hamda fan doktori (DSc) ilmiy darajasiga talabgorlarning dissertatsiyalaridagi asosiy ilmiy natijalarni chop etish uchun milliy ilmiy nashrlar ro‘yxatiga kiritilgan:

Pedagogika fanlari bo‘yicha: OAK Kengashi tavsiyasi (26.08.2024-y., №11-05-4381/01) asosida:

- Ekspert kengashi (29.10.2024-y., №10)
- Rayosat qarori (31.10.2024-y., №363/5)

Psixologiya fanlari bo‘yicha: Toshkent davlat pedagogika universiteti murojaatiga asosan OAK tavsiyasi (24.04.2025-y., №11-05-2566/01):

- Ekspert kengashi (25.05.2025-y., №10)
- Rayosat qarori (08.05.2025-y., №370/5)

“Maktabgacha va maktab ta’limi”
jurnali

26.09.2023-yildan

O‘zbekiston Respublikasi Prezidenti
Administratsiyasi huzuridagi Axborot
va ommaviy kommunikatsiyalar
agentligi tomonidan **№C-5669363**
reyestr raqami tartibi bo‘yicha
ro‘yxatdan o‘tkazilgan.

Litsenziya raqami: **№136361**

MUNDARIJA

Yangi O'zbekiston sharoitida ayollar ijtimoiy faolligini oshirishda psixologik motivatsiya va o'z-o'zini rivojlantirish strategiyalari	26
<i>Xuseynova Abira Amanovna</i>	
Pragmalinguodidactic Principles in Teaching English for Philologist Students and their Application in Intercultural Communication.....	31
<i>Arzieva Bibi-Sanem Aynazarovna</i>	
Metakognitiv ko'nikmalarni rivojlantirishga qaratilgan biologiya o'quv materiallarini loyihalash, joriy etish va samaradorligini baholash.....	35
<i>Abdurasulova Gulrux Habibullayevna</i>	
Oligofreniya holatida neyropsixologik tashxislar qo'llanilishining umumiy masalalari	40
<i>Akramov Dostonbek Ikromjon o'g'li, Xojaliyeva Sarvinoz Elyorjon qizi</i>	
Oliy ta'lim muassasalari talabalarida kreativ kompetensiyani rivojlantirish pedagogik muammo sifatida ...	44
<i>Asatova Dildora Aslamovna</i>	
Ingliz tili o'qish ko'nikmalarini takomillashtirishda autentik manbalarning roli.....	49
<i>Bekmuratova Nargiza Arislanbayevna</i>	
Insuldan keyingi nutqni tiklashda logopedik reabilitatsiya va nevrologik muolajalar integratsiyasi	52
<i>Boltaboyeva Xurshida Sharofiddinovna</i>	
The Concept of Symbols in Linguoculturology	56
<i>Hamraqulova Gulandom Sodiq qizi</i>	
Buyuk ipak yo'li xalqlari o'rtasidagi pedagogik va madaniy aloqalarning vujudga kelishi.....	59
<i>Mirxalilova Nargiza Akbarovna</i>	
Bo'lajak tarbiyachilarni bolalarni nutqini o'stirishga bo'lgan kasbiy-pedagogik tayyorgarligini o'stirish	63
<i>Mitaliboyeva Dildora</i>	
Koxlear implantli bolalarning eshituv–nutqiy faolligini oshirishda differensial yondashuv asosida korreksion-pedagogik ish	66
<i>Nartayeva Shahoza Yulchibayevna</i>	
Fasilitatsion yondashuv asosida kichik maktabgacha yoshdagi bolalarda adaptiv ko'nikmalarni rivojlantirishning psixologik-pedagogik mexanizmlari.....	71
<i>Normatova Nilufar Komilovna</i>	
Boshlang'ich sinflarda disgrafiyasi bo'lgan o'quvchilarda yozish kompetensiyalarini shakllantirishning ilmiy-nazariy asoslari (XIX–XXI asrlarda).....	76
<i>Qaxxorova Saidaxon, Mamarajabova Zulfiya</i>	
Raqamli texnologiyalar va onlayn platformalar orqali olimpiya ta'limini rivojlantirish: yoshlar orasida axloqiy va jismoniy madaniyatni oshirish	80
<i>Qodirov Jurabek Mamatsimonovich</i>	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarida sun'iy intellekt bilim va savodxonligini rivojlantiradigan innovatsion jismoniy-interaktiv o'yinlar: pedagogik model.....	83
<i>Quvonova Nodirabegim Shavkat qizi</i>	
“Sab'ai sayyor” asarida qo'llangan onomastik birliklar haqida mulohazalar	87
<i>Gadayev Oybek Yaxshiboyevich, Ravshanova Sharbatoy Rahmatilla qizi</i>	
Ijtimoiy tarmoq shifokorlarining masofaviy konsultatsiyalari shaxs psixikasi va salomatligiga ta'siri	91
<i>Askarova Nargiza Abdivaliyevna, Ravshanova Zarnigor Daminovna</i>	
Talabalar ilmiy dunyoqarashini rivojlantirishda innovatsion ta'lim texnologiyalari va interfaol metodlardan foydalanish.....	95
<i>Satvoldiyev Faxriddin Akbarali o'g'li</i>	
Innovatsion ta'lim texnologiyalari orqali pedagoglarning kreativligini rivojlantirish	99
<i>Saydullayeva Gulasal Umidjon qizi</i>	
Maktabgacha yoshdagi bolalar motorikasini rivojlantirishning standart modeli	102
<i>Sirojiddinova Xamidaxon Xasanboy qizi</i>	
Bo'lajak o'qituvchilarning shaxslararo munosabat kompetensiyasini rivojlantirishning pedagogik shart-sharoitlari	106
<i>Turg'unova Gulnoza Muhammadjonovna, Xodjiyeva Mahliyo</i>	

Shaxsdagi mehnat motivatsiyasi samaradorligini ta'minlashga xizmat qiluvchi korrelyatsion bog'liqliklar tahlili	109
<i>Xusanov Samariddin Maxmadaminovich</i>	
Auditoriyadan tashqari musiqiy mashg'ulotlarni art-terapiya yordamida tashkil etish asoslari	112
<i>Yarashev Jo'rabek To'rayevich</i>	
Формирование творческого мышления школьников на уроках музыки	117
<i>Габдулманова Ильнура Минисламовна</i>	
Теоретико-методологические основы коллаборативного обучения, кооперативных подходов и интерактивных педагогических методов	119
<i>Жураева Мафтуна Бахтиёр кизи</i>	
Педагогическое колесо как инструмент формирования цифровой компетентности будущих педагогов дошкольного образования.....	124
<i>Уразова М. Б., Усманова У. Б.</i>	
Особенности гражданского воспитания обучающихся в системе "школа–маҳалла" в Узбекистане ..	130
<i>Хайдаров Шавкат Шамсиддин угли</i>	
Педагогические условия формирования языковой грамотности у учащихся с тяжелыми нарушениями речи.....	135
<i>Юсупова Зулайхо Бахром кизи</i>	
Valeologik tarbiyada o'yin texnologiyalarining ahamiyati.....	139
<i>Berkinova Charos Islomovna</i>	
O'quvchilarda faol fuqarolik kompetensiyasi tushunchasi, mazmuni va shakllanishi	142
<i>Buvorayeva Gulruh Shoikrom qizi</i>	
Boshlang'ich ta'limda STEAM yondashuvi asosida o'qitishning didaktik imkoniyatlari	145
<i>Cho'tboyeva Munisxon Eshpo'lat qizi</i>	
Tabiatga muhabbat: maktabgacha ta'limda milliy qadriyatlar va o'yinlar orqali ekologik tarbiya	150
<i>Ergasheva Umriniso Komilovna</i>	
Zamonaviy ta'lim – talabalar ijtimoiy intellektini shakllantirish omilidir.....	153
<i>Ermatova Gulnoz Pirimovna</i>	
O'zbekistonning eng yangi tarixi fanini o'qitishda pedagogik texnologiyaning o'rni	156
<i>Gazibekova Feruza Hakimovna</i>	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarining raqamli texnologiyalar muhitida tanqidiy va mustaqil fikrlashini rivojlantirish metodikasi	159
<i>Haydarova Feruza Haydar qizi</i>	
Talabalarda ma'naviy-axloqiy fazilatlar va sifatlarni shakllantirish mexanizmi.....	162
<i>Jumanazarova Dilnoza Umurzaqovna</i>	
Maktabgacha yoshdagi bolalarning kasbga bo'lgan qiziqishlarini shakllantirishda interfaol metodlarni qo'llash texnologiyasi.....	165
<i>Jumayeva Malika Aliyevna</i>	
Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarda kasbiy-nutq madaniyatini rivojlantirish.....	168
<i>Lutfetdinova Ra'no Xusnetdinovna</i>	
Maktabgacha yoshdagi bolalarda matematik rivojlanishga zamonaviy yondashuvlar va jahon tajribalari ..	172
<i>Masharipova Barno Erkin qizi, Adilbayeva Dilnoza Adilbay qizi</i>	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarida til o'yinlari texnologiyalarining nazariy asoslari.....	175
<i>Masharipova Difuza Muxammadjon qizi</i>	
Maktabgacha ta'lim tarbiyachisi pedagogik faoliyatining o'ziga xosligi	178
<i>Muhammadiyeva Feruza Turakulovna</i>	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarini og'zaki va yozma nutqini rivojlantirishda aksiologik yondashuvdan foydalanish metodikasi.....	181
<i>Muhiddinova Munira Xayrullayevna</i>	
Boshlang'ich ta'lim jarayonida matematika fanini o'qitishda raqamli transformatsiya vositalaridan foydalanishning metodik paradigmasi	184
<i>Narzullayeva Sevara Omonovna</i>	
O'qituvchining muloqot madaniyatini shakllantirishning pedagogik-psixologik xususiyatlari	187
<i>Nizamova Nodira Paxritdinovna</i>	
Integrativ yondashuv asosida o'quvchilarning nutqiy kompetentligini rivojlantirishning mazmuniy izohlanishi	191
<i>Oysha Qurbonova, Nodira Abduraimova</i>	

MUNDARIJA СОДЕРЖАНИЕ CONTENTS

Boshlang'ich ta'limda Finlandiya tajribasi	195
Nodira Sherboyeva	
Kutubxonachi kutubxona-axborot xizmati jarayonining yetakchi ishtirokchisi sifatida	198
O'ktam Nosirov	
Pedagogik ta'lim transformatsiyasida talabalarning tadqiqotchilik kompetensiyalarini rivojlantirish texnologiyasi.....	204
Rustamova Shoxista Omonjonovna	
Globallashuv sharoitida axborot-psixologik xavfsizlikni shakllantirish masalalari.....	208
Raxmatjonov Shoxjahon Dilshodbek o'g'li	
Talabalarga ingliz tilini o'qitishning zamonaviy innovatsion texnologiyalari	212
Sa'dullayeva Rushana	
Boshlang'ich sinf matematika darslarida o'quvchilarning mantiqiy fikrlash qobiliyatini rivojlantirish	215
Saidova Dilbar Erkinovna	
Pedagog xodimlarda tolerantlik namoyon bo'lishining determinantlari.....	218
Sattorova Maxliyo Dilmurod qizi	
Kreativ metodlar orqali maktabgacha yoshdagi bolalarda kreativ tafakkur va fikrlashni rivojlantirish	223
Sultonboyeva Baxriniso Ilhomjon qizi	
Artpedagogika texnologiyalaridan foydalanib maktabgacha yoshdagi bolalarda dialogik nutqni rivojlantirish metodikasi	226
Xolmatova Fotima Baxtiyor qizi	
Boshlang'ich ta'limda yashil kompetensiyalarni shakllantirish yo'nalishlari.....	229
Yaqubova Shoira Tog'aymuratovna	
Emotsional intellektni rivojlantirishning nazariy asoslari.....	233
Yarmatov Raxmboy Baxramovich	
Boshlang'ich ta'limda o'quv veb-saytlari orqali til kompetentligini rivojlantirish	239
Zokirova Sohiba Muxtoraliyevna, Muxammadjonova Diyorabonu Muzaffarjon qizi	
Языковые изменения в русском языке XXI века: исследование новых слов, сленга, интернет-коммуникации, влияния англицизмов и глобализации на современный русский язык	242
Марупова Дилфуза Давроновна	
Oliy ta'limda talabalarning ilmiy-tadqiqot faoliyatining maqsad va vazifalari	247
F. R. Xosilova	

TALABALARGA INGLIZ TILINI O'QITISHNING ZAMONAVIY INNOVATSION TEKNOLOGIYALARI

Sa'dullayeva Rushana

O'zbekiston jurnalistika va ommaviy kommunikatsiyalar universiteti o'qituvchisi

Annotatsiya: Mazkur maqolada ingliz tilini o'qitish jarayonida qo'llanilayotgan zamonaviy innovatsion texnologiyalar, ularning talabalarda til kompetensiyasini rivojlantirishdagi o'rni va samaradorligi ilmiy asosda tahlil qilinadi. Raqamli platformalar, interaktiv metodlar, sun'iy intellekt asosida o'qitish, virtual va qo'shimcha reallik, gamifikatsiya, mobil ta'lim hamda aralash ta'lim (blended learning) texnologiyalarining ta'lim jarayonidagi afzalliklari yoritilgan. Tadqiqot natijalari innovatsion yondashuvlarning talabalarda kommunikativ ko'nikmalarni shakllantirish, mustaqil o'rganish faoliyatini faollashtirish va til kompetensiyasini oshirishda muhim omil ekanligini ko'rsatadi.

Kalit so'zlar: ingliz tili o'qitish metodikasi, innovatsion texnologiyalar, raqamli ta'lim muhiti, sun'iy intellekt, real vaqtli matn tahlili, grammatik xatolarni aniqlash, stilistik tahlil, leksik tahlil, talabaga yo'naltirilgan ta'lim.

Abstract: The article analyzes modern innovative technologies used in teaching English and examines their role and effectiveness in developing students' language competence. It provides a scientifically grounded discussion of digital platforms, interactive methods, AI-assisted instruction, virtual and augmented reality, gamification, mobile learning, and blended learning technologies. The findings demonstrate that innovative approaches play a significant role in enhancing students' communicative skills, promoting autonomous learning, and improving overall language competence.

Key words: English language teaching methodology, innovative technologies, digital learning environment, artificial intelligence, real-time text analysis, grammar error detection, stylistic analysis, lexical analysis, learner-centered education.

Аннотация: В статье проводится анализ современных инновационных технологий, применяемых в процессе обучения английскому языку, а также их роли и эффективности в развитии языковой компетенции студентов. На научной основе раскрываются преимущества цифровых платформ, интерактивных методов, обучения с использованием искусственного интеллекта, виртуальной и дополненной реальности, геймификации, мобильного обучения и технологий смешанного обучения. Результаты исследования показывают, что инновационные подходы являются важным фактором в формировании коммуникативных навыков студентов и повышении их языковой компетентности.

Ключевые слова: методика преподавания английского языка, инновационные технологии, цифровая образовательная среда, искусственный интеллект, анализ текста в реальном времени, обнаружение грамматических ошибок, стилистический анализ, лексический анализ, обучение, ориентированное на студента.

KIRISH

Globalizatsiya va raqamli transformatsiya sharoitida ingliz tilini samarali o'qitish zamonaviy ta'lim tizimining ustuvor vazifalaridan biridir. An'anaviy metodlar bilan birga innovatsion texnologiyalarni tatbiq etish o'quv jarayonini individuallashtirish, talabalarining faolligini oshirish, o'zlashtirish darajasini ko'tarish imkonini bermoqda. Oxford, Cambridge va boshqa xalqaro pedagogik maktablarning tadqiqotlari innovatsion texnologiyalar kommunikativ kompetensiyani shakllantirishda asosiy omil ekanini ta'kidlaydi. Ingliz tilini o'qitishda innovatsion texnologiyalar tushunchasi- Innovatsion texnologiyalar – bu ta'lim jarayonini yangicha mazmun, metod va raqamli vositalar asosida tashkil etish bo'lib, quyidagi tamoyillarga tayangan holda amalga oshiriladi:

Interaktivlik:

1. Talabaga yo'naltirilgan yondashuv;
2. Moslashuvchanlik va adaptivlik;
3. Raqamli kompetensiyalarni shakllantirish;

4. O'quv materialining real kommunikativ vaziyatlarga yaqinlashtirilishi;
5. Raqamli ta'lim platformalari va ularning roli- LMS tizimlari (Moodle, Google Classroom, Canvas)

LMS platformalari o'quv jarayonini boshqarish, topshiriqlarni avtomatlashtirish, baholash jarayonini shaffof qilish imkonini beradi. Ular quyidagi imkoniyatlarni kengaytiradi:

- mustaqil o'rganish uchun sharoit yaratadi,
- materiallarni multimedia formatida berish,
- aniq reyting va monitoring tizimi,
- adaptiv o'qitish.

Onlayn-video va MOOC kurslar- Coursera, FutureLearn, EdX orqali talabalar xalqaro o'quv kurslari orqali nutq, tinglab tushunish va grammatik ko'nikmalarni rivojlantiradi. Shuningdek, sun'iy intellekt (AI) asosidagi texnologiyalar -So'nggi yillarda sun'iy intellekt ingliz tilini o'qitishda eng tez rivojlanayotgan yo'nalishdir. AI asosidagi tahlil va feedback- ChatGPT, Grammarly, QuillBot kabi servislar:

- matnni real vaqt rejimida tahlil qilish,
- grammatik, stilistik, leksik xatolarni aniqlash,
- talabaning til darajasiga mos mashq yaratish imkonini beradi.

Matnni real vaqt rejimida tahlil qilish va xatolarni aniqlash texnologiyalari- Zamonaviy raqamli ta'lim muhiti ingliz tilini o'rganish jarayonini sezilarli darajada osonlashtirdi. Xususan, real vaqt rejimida matnni tahlil qilish, grammatik, stilistik va leksik xatolarni avtomatik aniqlash imkonini beruvchi sun'iy intellekt (AI) texnologiyalari talabalarning yozma nutq kompetensiyasini rivojlantirishda muhim o'rin tutadi.

Ingliz tilini o'qitish jarayonida innovatsion texnologiyalardan foydalanish bo'yicha xorijiy va mahalliy ilmiy tadqiqotlar mazkur yo'nalishning dolzarbligini tasdiqlaydi. Adabiyotlar tahlili shuni ko'rsatadiki, so'nggi yillarda tadqiqotchilar e'tibori asosan raqamli ta'lim platformalari, sun'iy intellekt vositalari, mobil ta'lim, AR/VR texnologiyalari va gamifikatsiyaning o'quv jarayonidagi samaradorligiga qaratilgan.

G. Dudeney va N. Hockly (Digital Literacies) asarlarida raqamli savodxonlik va uning til o'qitishdagi roli chuqur tahlil qilingan. R. Godwin-Jones o'z tadqiqotlarida innovatsion texnologiyalarning lingvodidaktik imkoniyatlarini, xususan, virtual ta'lim va mobil o'qitishning afzalliklarini asoslab bergan. Kukulska-Hulme mobil ta'limning adaptiv, shaxsga yo'naltirilgan yondashuvni kuchaytirishini ta'kidlaydi.

Matnni real vaqt rejimida tahlil qilish texnologiyasi- Real-time text analysis – bu talaba matn yozayotgan paytda har bir so'z, ibora va gapni avtomatik tahlil qilib, darhol taklif yoki tuzatish berib boradigan texnologiyadir. Uning asosiy imkoniyatlari:

- yozilayotgan matn strukturasi (gap qurilishi, bog'lovchilar)ni jonli tahlil qiladi;
- sintaktik bog'lanishlarni aniqlaydi;
- matnning mantiqiy ketma-ketligini kuzatadi;
- kontekstga mos so'z yoki ibora taklif qiladi;
- noto'g'ri yozilgan so'zni avtomatik aniqlaydi.

Pedagogik ahamiyati:

- talaba xatoni darhol ko'radi → o'rganish jarayoni tezlashadi;
- yozma nutqni takomillashtirishda mustaqillik ortadi;
- darsdan tashqari mustaqil ishlash samaradorligini oshiradi;
- yozma ijodiy ishlar sifatini sezilarli yaxshilaydi.

Real vaqtli tahlil texnologiyalari ChatGPT, Grammarly, Word Editor, LanguageTool kabi platformalarda keng qo'llanilmoqda.

Grammatik xatolarni aniqlashda esa, Grammatical Error Detection (GED) algoritmlari ingliz tilidagi barcha grammatik kategoriyalarni tahlil qiladi. Aniqlanadigan xatolar turlari:

- fe'l zamonlari (tenses)
- kelishik va ko'plik qo'shimchalari
- artikllardan noto'g'ri foydalanish
- predloglar (prepositions)
- so'z tartibi (word order)

- moslashuv (subject–verb agreement)
 - qiyosiy va orttirma daraja xatolari
Texnik jihatdan ular qanday ishlaydi?
 - algoritmlar matnni segmentlarga bo'ladi;
 - sintaktik daraxt (parse tree) quriladi;
 - xato bo'lish ehtimoli yuqori bo'lgan joylar belgilab chiqiladi;
 - statistik model yoki neyron tarmoq asosida to'g'ri variant taklif qilinadi.
- Stilistik xatolarni aniqlashda, Stilistik tahlil matnning ohang, rasmiylik darajasi, mantiqiy izchilligi va til uslubiga mosligini baholaydi.

Aniqlanadigan stilistik kamchiliklar:

- ortiqcha so'zlar (wordiness);
- juda uzun yoki chalkash gaplar;
- rasmiy – norasmiy ohangning mos kelmasligi;
- bir xil so'zning takroran ishlatilishi;
- noaniq jumlarlar;
- noto'g'ri metafora yoki iboralarning qo'llanishi.

Masalan, ilmiy uslubda “a lot of” o'rniga “numerous”, “a considerable amount” kabi variantlar taklif qilinadi. Shuningdek, leksik xatolarni aniqlash, Lexical error detection texnologiyasi kontekstga mos bo'lmagan so'zlarni aniqlaydi va aniqroq sinonimlarni taklif qiladi. Aniqlanadigan xatolari yosh bolalar tiliga xos oddiy so'zlardan foydalanish (simple vs academic vocabulary), kontekstga mos kelmaydigan so'z (misuse of vocabulary), noto'g'ri kollokatsiya (strong tea – correct, heavy tea – incorrect), sinonimlar o'rnida semantik farqi bor so'zlardan foydalanish orqali amalga oshiriladi.

AI matnning umumiy mazmunini tushunadi, so'zning yaqin ma'nosi bilan emas, balki kontekstga mos ma'nosi bilan solishtiradi, tez-tez uchraydigan akademik so'zlarni taklif qiladi (AWL – Academic Word List) Quyidagi natijalar kuzatiladi. xatolar soni 40–60% gacha kamayadi, akademik yozuv (essay writing) sifati oshadi, mustaqil tahlil qilish va o'z-o'zini baholash ko'nikmalari kuchayadi, ingliz tilida fikrni aniq, toza va mantiqiy ifodalash osonlashadi va talaba o'z xatolarini ko'rib, ularni tahlil qilishni o'rganadi. Bu texnologiyalarni dars jarayoniga joriy qilish, yozma ishlarni tekshirishda AI vositalaridan foydalanishda, “Draft → AI feedback → Revised version” modeli asosida mashq bajarishda, talabalarga stilistik va grammatik qoidalarning amaliy qo'llanilishini ko'rsatishda, xatolarni AI bilan birgalikda tahlil qilish orqali metakognitiv ko'nikmalarni rivojlantirishda va- kollokatsiyalarni mustahkamlash uchun real vaqtli sinonim-taklif tizimlaridan foydalanishda juda samaralidir.

XULOSA VA TAKLIFLAR

Talabalarga ingliz tilini o'qitish jarayonida zamonaviy innovatsion texnologiyalardan foydalanish ta'lim sifati va samaradorligini sezilarli darajada oshiradi. Raqamli platformalar, sun'iy intellektga asoslangan real vaqtli matn tahlili, grammatik, stilistik va leksik xatolarni avtomatik aniqlash tizimlari talabalarning yozma va og'zaki nutqini puxta shakllantirishga xizmat qiladi. Ayniqsa, AI asosidagi adaptiv o'qitish, gamifikatsiya, mobil ta'lim va aralash (blended) model kabi yondashuvlar talabalarni mustaqil o'rganishga undaydi, o'quv jarayonini individuallashtiradi va motivatsiyani yuqori darajada saqlaydi.

Innovatsion texnologiyalar o'quv materialini talabalarga qulay, tushunarli va interaktiv shaklda yetkazib, ularning tanqidiy fikrlash, ijodkorlik va kommunikativ kompetensiyalarini rivojlantiradi. Tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, bunday texnologiyalar yordamida til o'zlashtirish tezligi oshadi, xatolar soni kamayadi va real hayotga yaqin kommunikativ vaziyatlarda foydalanish ko'nikmalari mustahkamlanadi. Shu bois ingliz tilini o'qitishda innovatsion texnologiyalarni tizimli joriy etish, pedagogning raqamli kompetensiyasini oshirish va ta'lim jarayonini raqamli muhit bilan uyg'unlashtirish zamonaviy ta'limning ustuvor yo'nalishlaridan biri hisoblanadi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. Richards, J., Rodgers, T. Approaches and Methods in Language Teaching. Cambridge University Press.
2. Oxford, R. Language Learning Strategies. Oxford University Press.
3. Godwin-Jones, R. “Emerging Technologies in Language Learning” – Language Learning & Technology Journal.
4. Dudeney, G., Hockly, N. Digital Literacies. Routledge.
5. Kukulska-Hulme, A. Mobile Learning and Language Practice. Springer.
6. UNESCO. ICT in Education Policy Review.

-
- 13.00.00 Pedagogika fanlari
 - 13.00.01 Pedagogika nazariyasi. Pedagogik ta'limotlar tarixi
 - 13.00.02 Ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi (sohalar bo'yicha)
 - 13.00.03 Maxsus pedagogika
 - 13.00.04 Jismoniy tarbiya va sport mashg'ulotlari nazariyasi va metodikasi
 - 13.00.05 Kasb-hunar ta'limi nazariyasi va metodikasi
 - 13.00.06 Elektron ta'lim nazariyasi va metodikasi (ta'lim sohaları va bosqichlari bo'yicha)
 - 13.00.07 Ta'limda menejment
 - 13.00.08 Maktabgacha ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi
 - 13.00.09 Ijtimoiy pedagogika
 - 07.00.00 Tarix fanlari
 - 19.00.00 Psixologiya fanlari
 - 01.00.00 Fizika-matematika fanlari
 - 02.00.00 Kimyo fanlari
 - 03.00.00 Biologiya fanlari
 - 09.00.00 Falsafa fanlari
 - 10.00.00 Filologiya fanlari
 - 11.00.00 Geografiya fanlari

MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI

Mas'ul muharrir: Ramzidin Ashurov

Ingliz tili muharriri: Murod Xoliyorov

Musahhih: Alibek Zokirov

Sahifalovchi va dizayner: Iskandar Islomov

2025. №12

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

"Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali 26.09.2023-yildan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan №C-5669363 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.
Litsenziya raqami: № 136361.

Manzirimiz: Toshkent shahar, Yunusobod tumani
19-mavze, 17-uy.